

वेबसाईट अपलोड तारीख ०७/०२/२०१४

मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित.

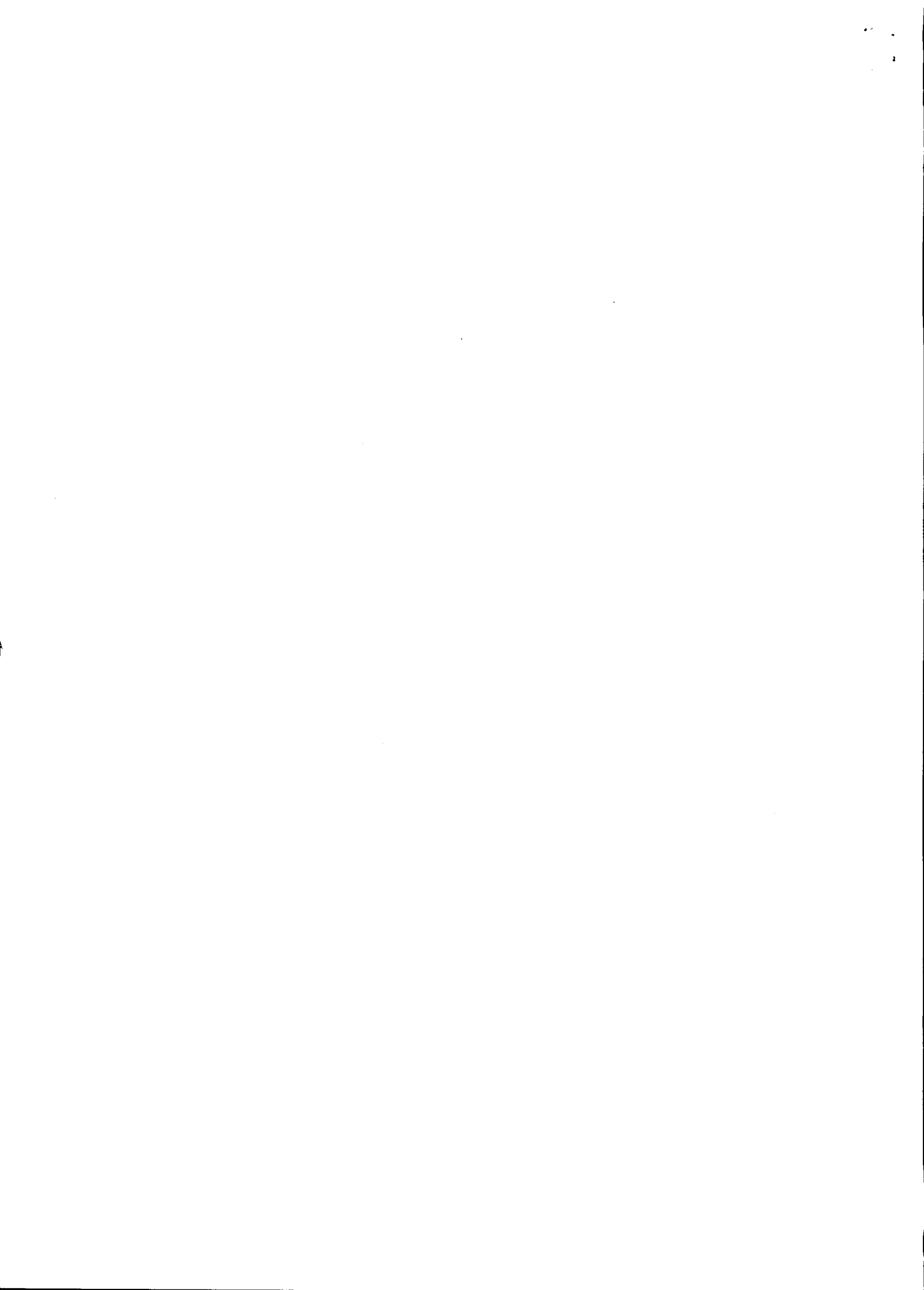
:: प्रधान कार्यालय ::

" मुंबे बँक भवन", २०७, डॉ.दादाभाई नौरोजी रोड,
फोर्ट , मुंबई ४०० ००१, दूरध्वनी - २२६१७१ ५४ ते ५९

नागरी सहकारी बँकांसाठी

कर्ज धोरण

मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित.

नागरी सहकारी बँकासाठी कर्ज धोरण

३९/१९ वी संचालक मंडळ सभा दिनांक १७/०१/२०१४
ठराव क्रमांक : ६ (दिनांक ०५/०२/२०१४ पासून लागू)

कर्जदार संस्थांसाठी पात्रता निकष

जुन्या कर्ज धोरणानुषंगाने करावयाचा अतिरिक्त बदल

नागरी सहकारी बँकांना त्यांना सभासदांना केलेल्या सुरक्षित अल्प मुदत कर्जाच्या अथकीत येणेबाकीच्या तारणावर फेरकर्ज मर्यादा (कॅश क्रेडिट) मंजूर करण्यात येईल. ज्या नागरी सहकारी बँकांना उपरोक्त नियमान्वये मर्यादा मंजूर करता येत नाही. परंतु नागरी बँकेस आर्थिक मदतीची अत्यंत गरज आहे. अशा वेळी आर्थिक परिस्थितीचा आढावा घेऊन क्लिन कॅश क्रेडिट कर्ज मर्यादाही मंजूर केली जाईल.

पात्रता:

१. मुंबई जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेच्या कार्यक्षेत्रातील नागरी सहकारी बँका कर्जास पात्र राहतील.
२. ज्या नागरी सहकारी बँकांना लेखा परिक्षणामध्ये "अ" व "ब" वर्ग मिळालेला आहे. अशा संस्था फेरकर्ज मागणीस पात्र राहतील.
३. "क" व "ड" लेखापरिक्षण श्रेणीतील बँकांना सहकार खात्याकडून कर्ज मागणीसाठी शिफारस मिळविल्यानंतरच फेरकर्ज मागणीस पात्र समजण्यात येईल.
४. ज्या नागरी सहकारी बँकांना नवीनच बँकींग व्यवसाय परवाना मिळालेला आहे. अशी बँक एक वर्षापर्यंत फेरकर्ज मागणीस पात्र राहणार नाहीत. मात्र अशा बँकांची मागणी लक्षात घेता एक वर्ष मुदतीचे हप्तेबंद कर्ज मंजूर होऊ शकेल.

ज्या नागरी सहकारी बँकांकडील थकबाकी एकूण कर्ज येणेबाकीच्या २० टक्के किंवा त्यापेक्षा कमी आहे अशाच बँका फेरकर्ज मागणीस पात्र समजण्यात येतील.

कर्ज मर्यादा :-

अ. कॅश क्रेडिट फेरकर्ज मर्यादा :

नागरी सहकारी बँकांनी त्यांच्या सभासदांना दिलेल्या कर्ज मर्यादेच्या अथकीत येणेबाकीच्या तारणावर ९० टक्केपर्यंत फेरकर्ज मर्यादा मंजूर करण्यात येईल. तथापि पुनर्वसन योजनेखाली असणा-या नागरी बँकांना मात्र वरील पध्दतीने येणा-या अथकीत सुरक्षित येणेबाकीच्या तारणावर ५० टक्के पर्यंतच फेरकर्ज मर्यादा मंजूर करण्यात येईल. सभासदांना मंजूर केलेली खालील अल्प मुदत कर्ज सुरक्षित समजून फेरकर्ज मर्यादा मंजूरीस पात्र समजण्यात येतील.

१. माल तारणापोटी दिलेली कॅश क्रेडिट कर्जे
२. नजरगहाण मालाच्या पोटी दिलेली कॅश क्रेडिट कर्जे
३. शासकीय व स्वायत्त संस्थांच्या (Govt. Approved) सुरक्षा पत्रे/कर्ज रोखे हप्त्यांची अल्प मुदत कर्ज मर्यादेपोटी (विमा पॉलिसी आधारे) दिलेली अल्प मुदत कर्जे.
४. वैयक्तिक कर्जे, त्यांच्याकडून महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा कलम ४९ अन्वये पगारांतून कपात करावयाची हमी घेतलेली कर्जे (१० टक्के दुराव्याने) (कर्ज वसुली मालकामार्फत होत असल्यास)
५. डॉक्युमेंटरी बिल्स डिस्काउंटिंग कर्जे (रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाच्या नॉर्मस् प्रमाणे दिलेली कर्जेच फक्त ग्राह्य धरण्यात येतील.)
६. औद्योगिक संस्थांच्या पुस्तकी देय (Book Debt) तारणावर दिलेली कर्जे (रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाच्या नॉर्मस् प्रमाणे ९० दिवसांच्या आतील येणे फक्त)
७. सोने चांदीच्या तारणावर दिलेल्या अल्प मुदत अथकीत कर्जांच्या १० टक्के दुराव्याने दिलेली कर्जे फेरकर्ज मंजूरीस पात्र राहतील.

याशिवाय औद्योगिक विकास बँकेमार्फत ज्या योजना जिल्हा बँकेमार्फत राबविण्यात येत आहेत त्या सर्व योजनांचा फायदा नागरी बँकांना ही बँक उपलब्ध करून देईल.

कोणतीही मर्यादा मंजूर करतेवेळी नागरी सहकारी बँकांची आर्थिक परिस्थिती व बँकेचे व्यवहार यांचा आढावा घेवूनच नागरी बँकेस कर्ज मंजूर करावयाचे किंवा नाही याचा निर्णय घेतला जाईल.

ब. लघु उद्योगासाठी द्यावयाचे फेरकर्ज :

रिझर्व्ह बँक कायदा १९३४ कलम ७१ (२) (ब, ब) किंवा ४ (क) मार्फत नागरी सहकारी बँकांनी केलेल्या औद्योगिक कर्ज पुरवठ्यापोटी सवलतीच्या दराने फेरकर्ज मर्यादा उपलब्ध होऊ शकते. तथापि राज्य बँक अशा प्रकारची फेरकर्ज मर्यादा, नागरी बँकांना, थेट पुरवित आहे. आवश्यकता भासल्यास असा फेरकर्ज पुरवठा, ही बँक पात्र असलेल्या नागरी सहकारी बँकेस उपलब्ध करून देईल.

क. खास कर्जे (Special Loan)

काही अपरिहार्य कारणामुळे जर एखादी नागरी सहकारी बँक बँकींग रेग्युलेशन अॅक्ट १९४९ कलम १८ व २४ अन्वये ठेवावी लागणारी रोखता व तरती जिंदगी ठेवू शकत नसेल तर जिल्हा बँक तरत्या जिंदगीसाठी खास कर्ज मंजूर करून या कलमांचे नागरी बँकेकडून पालन होईल ते पाहिल. अशी मर्यादा नागरी बँक स्वबळावर रोखता व तरती जिंदगी ठेवण्यास समर्थ होईपर्यंत चालू राहिल किंवा अशी मर्यादा जास्तीत जास्त फक्त ६ महिन्यांकरीता मंजूर केली जाईल. ज्या कारणामुळे तरती जिंदगी ठेवणेत घट आली आहे. त्यांची संपूर्ण छाननी करून वेळोवेळी विशिष्ट अटी कर्ज मंजूरी पात्रता समाविष्ट केल्या जातील.

ड. मध्यम मुदत कर्ज :

पगारदार नोकरांच्या सहकारी बँकांना त्यांच्या सभासदांना केलेल्या कर्ज पुरवठ्यावर (महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा कलम ४९ अन्वये हमीपत्र घेतलेल्या कर्जपुरवठ्यांवर) फेरकर्ज, मासिक हप्तेबंदी पध्दतीने, मध्यम मुदतीने, २० ते ३० हप्त्यांनी (खास बाब म्हणजे कोणतेही कर्ज ३६ हप्त्यापेक्षा जास्त नाही.) मंजूर केले जाईल.

सदर कर्जाची मंजूरी पात्र मर्यादा आजमावताना संस्थेची मासिक सभासद कर्ज वसुली तसेच मासिक परतफेड क्षमता लक्षात घेऊन गत तीन महिन्यांतील सरासरी मासिक कर्ज वसूली रक्कमेच्या, ३० पट इतकी मर्यादा मंजूर केली जाईल. तथापि सदर मर्यादा सांपत्तिक परिस्थितीनुरूप कमी करण्याचा अधिकार कार्यकारी समितीस राहिल. मात्र प्रत्यक्ष उचल कर्जदार संस्थेच्या अथकीत सभासद कर्ज येणेबाकीच्या ८०% देता येईल.

या कर्जाची परतफेड, समान मासिक परतफेडीच्या हप्त्यांने, करावयाची असून परतफेडीचे हप्त्यांची रक्कम प्रत्यक्ष उचलीच्या वेळी निश्चित करण्यात येतील.

कर्ज मागणी अर्ज :

नागरी सहकारी बँकेने कॅश क्रेडिट कर्ज मागणी अर्ज बँकेचे चालू खाते असणाऱ्या शाखेतून, आवश्यक शुल्क भरून बँकेने पुरस्कृत केलेल्या नमुन्यात सादर केला पाहिजे. अर्जासोबत खालील माहिती जोडली पाहिजे.

१. उपविधीची अद्यावत प्रत (प्रथमच नागरी बँक अर्ज करित असेल तर)
२. मागील तीन वर्षांच्या वार्षिक अहवालाच्या प्रती.
३. मागील महिन्याचे अद्यावत तेरीज, पत्रक ताळेबंद व नफा तोटा पत्रक
४. बँकेच्या सर्व ठेवी व कर्ज व्यवहाराबाबतचा ३ वर्षांचा तौलनिक तक्ता (विगतवारीसह)
५. कर्जाची तारण - निहाय, थकबाकी समवेतची गत दोन वर्षांची अद्यावत माहिती.
६. थकबाकीची तारणनिहाय व कालनिहाय (मागील दोन वर्षे व अद्यावत) माहिती.
७. नागरी बँकेच्या कर्ज मंजूरीचे धोरण, नियम व अटीबाबतची माहिती.
८. ठेवीवरील व्याजदर व कर्जावरील व्याजदराबाबतची माहिती.
९. संस्थेचे संचालक व संचालकाचे नातेवाईक यांना केलेल्या सर्व प्रकारच्या कर्जाची माहिती दर्शविणारे पत्रक.

दस्तऐवज व कर्ज उचल पध्दती :

कर्ज उचल करण्यापूर्वी खालील कागदपत्रांची पूर्तता नागरी बँकेने केली पाहिजे.

१. वचनचिठ्ठी

२. सातत्य हमीपत्र व इतर दस्तऐवज (बँकेच्या विहित नमुन्यातील)
३. कर्ज रक्कम व अटी मान्य असल्याबाबतच्या ठरावाची सत्यप्रत.
४. कर्ज उचल करण्याचा अधिकार दिलेल्या ठरावाची सत्यप्रत व त्यांच्या सद्याच्या सहीचे पत्रक
५. बँकेच्या कोणत्याही ठेव खात्यातून आवश्यकतेनुसार वजावट करण्याचे अधिकार पत्र

ज्या बँका या बँकेच्या क्लिअरींगचे उपसभासद नाहीत किंवा रिझर्व्ह बँकेच्या क्लिअरींगचे थेट सभासद आहेत. त्यांना कॅश क्रेडिट खात्यावर उचल (ड्रॉवल) मंजूर करून घेऊन मग चालू खाती वर्ग करण्यात येईल. ड्रॉवल पेपर्स सादर करताना खालील माहिती सोबत दिली पाहिजे.

१. मागील महिन्यांतील शेवटच्या शुक्रवार अखेर किंवा शेवटच्या तारखेचे तेरीज पत्रक.
२. तरत्या जिंदगी संबंधीचे पत्रक
३. पुरस्कृत नमुन्यामध्ये सभासदांकडून येणा-या अथकीत कर्जाचा दाखला अधिकृत व्यक्तित्वाच्या संयुक्त सहीने सादर करावा लागेल.
४. कर्ज उचलीचे अधिकार असलेल्या व्यक्तीच्या सहयानिशी पत्र.

वरील माहिती सादर केल्यानंतर उचल पात्र मर्यादा ठरवून, मंजूर मर्यादेवर, महिनाभर उचल दिली जाईल मात्र या खात्याला चेकबुक दिले जाणार नाही.

(प्रत्येक महिन्यामध्ये ड्रॉवलसाठी सादर केलेली सर्व कागदपत्रे त्याच महिन्यात पुनःश्च ड्रॉवल्स उचलपात्र असेल तर हीच कागदपत्रे ग्राह्य धरण्यात येतील उदा. मार्च अखेरीस असलेली उपरोक्त कागदपत्रे तपासून उचलपात्र मर्यादा ठरविली जाईल व मर्यादेचा वापर एप्रिल महिना अखेरपर्यंत बँकेच्या मागणी प्रमाणे करून दिला जाईल.)

ज्या बँका या बँकेचे क्लिअरींगचे सभासद आहेत त्यांचेसाठी :

कॅश क्रेडिट खात्यावर प्रत्येक महिन्याची उचलपात्र मर्यादा निश्चित करून संपूर्ण महिनाभर बँकेस खात्यावर व्यवहार करू दिले जातील. मात्र बँकेने त्यांची उचलपात्र मर्यादा ठरविताना प्रत्येक महिन्यात खालील कागदपत्रे सादर करावी लागतील.

१. मागील महिन्यांतील शेवटच्या शुक्रवार अखेर किंवा शेवटच्या तारखेचे तेरीज पत्रक
२. तरत्या जिंदगीचे पत्रक
३. पुरस्कृत नमुन्यामध्ये सभासदांकडून येणा-या अथकीत कर्जाचा दाखला अधिकृत व्यक्तित्वाच्या सहीने सादर करावा लागेल.
४. कर्ज उचलीचे अधिकार असलेल्या व्यक्तित्वाच्या सहयानिशी पत्र सादर करावे लागेल. उपरोक्त खात्यावर व्यवहार धनादेशाद्वारे करता येतील.

वरील माहिती सादर केल्यानंतर उचलपात्र मर्यादा ठरवून मंजूर मर्यादेवर महिनाभर पुनःश्च ड्रॉवल्स उचलपात्र असेल तर हीच कागदपत्रे ग्राह्य धरण्यात येतील. उदा. माहे मार्च अखेरीस असलेली उपरोक्त कागदपत्रे तपासून उचलपात्र मर्यादा ठरविली जाईल व या मर्यादेचा वापर एप्रिल महिना अखेरपर्यंत संस्थेच्या मागणीप्रमाणे करून दिले जाईल.

कॅश क्रेडिट कर्ज अटी :

१. मंजूर कर्ज मर्यादेच्या शेकडा ४.५% टक्के इतकी रक्कम बँकेच्या शेअर्समध्ये गुंतवावी लागेल.
- २अ. बँकेस सभासदांच्या कर्ज खात्यातील ताबेगहाण / नजरगहाण मालाच्या (स्थावर मालमत्तेच्या तारणावरील कर्ज वगळून) येणे असलेल्या अथकीत कर्ज येणेबाकीच्या ९० टक्के इतकी रक्कम कर्ज म्हणून उचलता येईल. पुनर्वसना खालील बँकेच्या बाबतीत ही मर्यादा ५० टक्के राहिल.
  - ब. सोने-चांदी दागिन्यांच्या पोटी दिलेली कर्जे फक्त फेरकर्जास पात्र राहतील व अशी सोने-चांदी दागिन्यांच्या अथकीत कर्जापोटी १० टक्के दुराव्याने कर्ज उचल करता येईल.
  - क. बँकेने आपल्या सभासदांना ताबेगहाण माल किंमतीच्या कमाल ७५ टक्के, नजरगहाण माल किंमतीच्या कमाल ६० टक्के व सोने-चांदी दागिन्यांच्या किंमतीच्या कमाल ५० टक्के कर्जे द्यावीत. सोने-चांदीच्या किंमती ठरविताना चढ-उतार लक्षात घ्यावा. ज्या मालाची गणना सिलेक्टीव्ह कमोडीटीज म्हणून केली जाईल. अशा पध्दतीचे तारणापोटी कर्जे देताना रिझर्व्ह बँकेचा आदेश विचारता घेऊन कर्जे द्यावीत. माल तारणावर कर्जे देताना तो माल विक्रीसाठी ठेवलेला व चटकन विकला जाणारा असेल तरच कर्ज द्यावे.
३. बँकेने दर महिन्याच्या शेवटच्या शुक्रवार अखेर खाली नमुद केलेली पत्रके पुढील महिना अखेरपर्यंत पाठविली पाहिजेत.
  - अ. रिझर्व्ह बँकेकडे पाठवावयाच्या मासिक पत्रकाच्या प्रती
  - ब. ट्रायल बॅलन्स
  - क. नजरगहाण, मालतारण/स्थावर मालमत्तेच्या तारणावरील कर्ज वगळून व सोने चांदीच्या तारणावर दिलेल्या अथकीत कर्जासंबंधी दाखल्यांची प्रत.
  - ड. ताबेगहाण व नजरगहाण मालाच्या मासिक तपासणीबाबतचा दाखला.
  - इ. दर तिमाहीची थकबाकी व त्यावरील उपाययोजना याबद्दल सविस्तर माहिती.
४. कोणत्याही एका व्यक्तिस पोटनियमात असलेली तरतूद अगर रिझर्व्ह बँकेने वेळोवेळी निर्धारित केलेली कर्ज मर्यादेची तरतूद यात जी कमी असेल त्या मर्यादेपेक्षा जास्त कर्ज देवू नये.

५. निरनिराळ्या प्रकारच्या कर्ज वाटपासंबंधी रिझर्व्ह बँकेने वेळोवेळी दिलेले आदेश पाळणे बँकेस बंधनकारक राहिल.
६. कोणत्याही एका व्यक्तीस विनातारण कर्ज रिझर्व्ह बँकेच्या वेळोवेळीच्या आदेशान्वये घालून दिलेल्या मर्यादा किंवा बँकेच्या पोटनियमात असलेली तरतूद यापैकी जी कमी असेल त्यापेक्षा जास्त देऊ नये.
७. अन्नधान्य, तेलबिया, वनस्पती-तेल (वनस्पती तूप धरून) साखर, गूळ, कपडा (सूत धरून) डाळी व खांडसरी, स्पेसिफाईड मालाचे तारणावर द्यावयाचे कर्जाबाबत रिझर्व्ह बँकेने वेळोवेळी कळविलेल्या आदेशाचे नियमित पालन होईल हे कटाक्षाने पहावे.
८. ताबेगहाण, नजरगहाण मालाचा विमा संबंधीत नागरी बँकेच्या संबंधीत कर्जदार व नागरी बँक यांचे संयुक्त नावाने काढणेत यावा व विमा पॉलिसीज नागरी बँकेच्या दफ्तरी असाव्यात. तसेच सोने - चांदीच्या दागिन्यांसाठी पुरेसा विमा नागरी बँकेने स्वतःच्या नावाने उतरवून आपल्या दफ्तरी ठेवावा.
९. कर्ज मंजूर करताना व्यक्ती फर्म यांना निरनिराळ्या नावाखाली मंजूर करू नये.
१०. बँकेच्या हिशेबाची सर्व पुस्तके व जिंदगी या बँकेच्या अधिका-यांस केव्हाही तपासणीसाठी उपलब्ध झाली पाहिजेत.
११. व्याजदर पूर्वसंमतीशिवाय बदलण्याचा अधिकार बँकेस राहिल.
१२. दिलेल्या मुदतीत कर्जाची पूर्ण परतफेड न केल्यास थकबाकीवर द.सा.द.शे. २ टक्के प्रमाणे दंडाचे व्याज आकारण्यात येईल.
१३. कॅश क्रेडिट कर्जावरीत व्याजाची वसूली दरमहा बँकेच्या चालू खाती नावे टाकून केली जाईल.
१४. ज्या बँकांना रिझर्व्ह बँक कायदा १९३४ कलम १७ (२) (ब ब) योजनेनुसार राज्य बँकेने कॅश क्रेडिट मर्यादा मंजूर केलेली आहे. त्यापोटी दिलेल्या कर्जाचा तसेच त्या कर्जाचे तारण मालाचा समावेश वरील मंजूर मर्यादा वापरण्यासाठी करता येणार नाही.
१५. कर्ज मर्यादेचा वापर बँकेने ठरविलेल्या पध्दतीनेच होईल.
१६. बँकेस मंजूर केलेल्या कर्ज मर्यादेबाबत योग्य ती कागदपत्रे मंजूर केलेल्या तारखेपासून ३ महिन्यांच्या आत सादर न केल्यास व कर्ज मर्यादेचा वापर न केल्यास सदर मर्यादा संस्थेस पूर्व सूचना न देता रद्द करण्यात येईल.
१७. रिझर्व्ह बँक, राज्य बँक व सहकार खाते यांनी वेळोवेळी दिलेल्या सर्व आदेशाचे पालन करणे नागरी बँकेवर बंधनकारक राहिल.
१८. वरीलपैकी कोणत्याही अटीचे उल्लंघन झाल्यास कर्ज व्याजासहित परत मागण्याचा अधिकार बँकेस राहिल.

१९. थकबाकीदारांवर कारवाई करण्यासंदर्भात कालबद्ध कार्यक्रम ठरविण्यात यावा व त्या दृष्टीने कायदेशीर कारवाया पूर्ण करण्यात याव्यात.
२०. संस्थेस कर्ज नुतनीकरण अर्ज सादर करणेस मुळ मुदतीनंतर एक महिन्याचा ग्रेस पिरियड देण्यात येईल मात्र तदनंतर कर्ज नुतनीकरण अर्ज सादर न केल्यास प्रतिमहा रु.१२००/- लेट फी आकारण्यात येईल. व सदरची रक्कम संस्थेच्या कर्ज खाती नावे टाकून वसूल करण्यात येईल.
- २१ संस्थेच्या कोणत्याही ठेव खात्यातून आवश्यकतेनुसार वजावट करण्याचे अधिकार बँकेस राहतील.
- २२ कर्ज मुदतीत बँकेचे संचालक मंडळावर या बँकेचा एक प्रतिनिधी संचालक म्हणून नियुक्त केला जाईल.
- २३ "बँक कर्ज परतफेडीस संस्थेचे पदाधिकारी व पंचकमिटी सदस्य " जॉईन्टली अँड सेव्हरली जबाबदार राहतील अशा आशयाचा हमी करार बँकेस सादर करून द्यावयांस लागेल. तसेच बँकेचे कर्ज बाकी असताना संस्थेच्या पदाधिकारी / पंचकमिटी सदस्यांमध्ये काही बदल झाल्यास सदर हमी करार नव्याने बँकेस सादर करावा लागेल."
- २४ बँकेला कर्ज मंजूर करतांना घातलेल्या अटीमध्ये पूर्व सूचना न देता बदल करण्याचा व नवीन अट घालण्याचा अधिकार ही बँक राखून ठेवीत आहे.

मध्यम मुदत कर्ज (पगारदार नोकरांच्या सहकारी बँका)

अटी :

१. मंजूर मर्यादेच्या ४.५% टक्के इतकी रक्कम बँकेच्या शेअर्समध्ये गुंतवावी लागेल.
  २. पगारदार नोकरांच्या सहकारी बँकेस मंजूर कर्जापोटी तिच्या सभासदांकडील एकूण अथकीत सुरक्षित कर्ज येणेबाकीच्या ८० टक्के इतकी उचल दिली जाईल.
  ३. व्याजदरात कोणतीही पूर्व सूचना न देता बदल करणेचा अधिकार ह्या बँकेस राहिल.
  ४. बँकेने दर महिन्याच्या शेवटच्या शुक्रवार अखेरची खालील नमूद केलेली पत्रके पुढील महिना अखेरपर्यंत पाठविली पाहिजेत.
- अ. रिझर्व्ह बँकेकडे पाठवावयाच्या मासिक पत्रकांच्या प्रती.
- ब. ट्रायल बॅलन्स
- क. दर तिमाहीची थकबाकी व त्यावरील उपाययोजना याबद्दल सविस्तर पत्रक
५. रिझर्व्ह बँक, राज्य बँक व सहकार खाते यांनी वेळोवेळी दिलेल्या सर्व अध्यादेशाचे पालन करणे बँकेवर बंधनकारक राहिल.

६. कोणत्याही एका व्यक्तीस बँकेच्या पोटनियमात असलेली तरतूद अगर रिझर्व्ह बँकेने वेळोवेळी निर्धारित केलेली कर्ज मर्यादेची तरतूद यात जी कमी असेल त्या मर्यादेपेक्षा जास्त कर्ज देऊ नये.
७. कर्ज मंजूर करताना वेगवेगळ्या नावाखाली एकाच व्यक्तीस वेगवेगळी कर्जे मंजूर करू नयेत.
८. कर्ज मर्यादेचा वापर या बँकेने ठरविलेल्या पध्दतीनेच होईल.
९. बँकेच्या हिशेबाची पुस्तके व जिंदगी या बँकेच्या अधिका-यांस केव्हाही तपासणीसाठी उपलब्ध झाली पाहिजेत.
१०. थकबाकीदारांवर कारवाई करण्यासंदर्भात कालबद्ध कार्यक्रम ठरविण्यात यावा व त्यादृष्टीने कायदेशीर कारवाया पूर्ण कराव्यात.
११. बँकेने ज्या कारणासाठी सभासदांना कर्जे मंजूर केलेली आहेत त्यांचा वापर त्याच कारणासाठी झालेल्या आहे याची खातरजमा करावी.
१२. दिलेल्या मुदतीत कर्जाची परतफेड न केल्यास थकबाकीवर द.सा.द.शे.२ टक्के प्रमाणे दंडाचे व्याज आकारण्यात येईल.
१३. सतत तीन महिने मासिक हप्ते थकविल्यास संपूर्ण कर्ज थकीत समजण्यात येईल व संपूर्ण कर्ज येणेबाकी व्याजासह परत मागण्याचा अधिकार बँक राखून ठेवीत आहे.
१४. संपूर्ण कर्ज परतफेड होईपर्यंत पगारदार नोकराच्या सहकारी बँकेकडे असलेल्या सर्व जिंदगीवर बँकेचा अग्रहक्क राहिल.
१५. बँकेच्या कोणत्याही ठेव खात्यातून आवश्यकतेनुसार वजावट करण्याचे अधिकार बँकेस राहतील.
१६. वरीलपैकी कोणत्याही अटीचे उल्लंघन झाल्यास कर्ज व्याजासहीत परत मागण्याचा अधिकार बँकेस राहिल.
१७. कर्ज मुदतीत बँकेचे संचालक मंडळावर या बँकेचा एक प्रतिनिधी संचालक म्हणून नियुक्त केला जाईल.
१८. "बँक कर्ज परतफेडीस संस्थेचे पदाधिकारी व पंचकमिटी सदस्य " जॉइन्टली अँड सेव्हरली जबाबदार राहतील अशा आशयाचा हमी करार बँकेस सादर करून द्यावयांस लागेल. तसेच बँकेचे कर्ज बाकी असताना संस्थेच्या पदाधिकारी / पंचकमिटी सदस्यांमध्ये काही बदल झाल्यास सदर हमी करार नव्याने बँकेस सादर करावा लागेल."
१९. मध्यम मुदत कर्जावरील व्याजाची वसूली दरमहा बँकेच्या चालू खाती नावे टाकून केली जाईल.

२०. बँकेस बँक कर्जापोटी दरमहा देय असणारा हप्ता २० तारखेपर्यंत भरणा न केल्यास रु.१००००/- चे आत रु.१०००/- रु.१०००१/- ते रु.५०,०००/- पर्यंत रु.२००/- व रु.५०,०००/- वरील रक्कमेच्या हप्त्यास रु.५००/- प्रमाणे लेट पेमेंट चार्जेस आकारले जातील. सदर रक्कम बँकेच्या चालू खाती नावे टाकून वसूल केली जाईल.
२१. बँकेच्या कर्ज मंजूरी पत्रातील अटी मध्ये पूर्व सूचना न देता बदल करण्याचा व नवीन अट समाविष्ट करण्याचा अधिकार बँकस राहिल.

नुतनीकरण व मुदतवाढ संदर्भातील नियम :

१. कर्ज मर्यादा नुतनीकरणसंबंधीचा अर्ज, मंजूर मर्यादेची मुदत संपण्यापूर्वी, एक महिना आधी करावयास पाहिजे.
२. नागरी सहकारी बँकेने त्यांच्याकडून येणे असलेल्या व्याजाची रक्कम चेकने किंवा रोखीने दरमहा कर्ज खाती करणे आवश्यक आहे. सदर व्याज, वसुलीची रक्कम, कर्ज मर्यादा रक्कमेतून वजावट करता येणार नाही.
३. जर कर्जदार नागरी सहकारी बँक आपल्या बँकेची क्लिअरिंग सभासद नसेल तर सदर बँकेस कर्ज नुतनीकरणाच्या कालावधीमध्ये आपल्या बँकेच्या क्लिअरिंगची सभासद होण्यासाठी आवश्यक ती कार्यवाही करावी लागेल. (ज्या नागरी बँका थेट रिझर्व्ह बँकेच्या क्लिअरिंगचे सभासद असतील त्यांना ही अट लागू नाही.)
४. जर बँकेच्या कर्ज नुतनीकरण संबंधीचा अर्ज सादर करण्यात आला नाही. तर बँकेने सदर मर्यादेस मुदतवाढ देणेसंबंधी विनंती पत्र सादर करावे, सदर विनंती पत्रासोबत संचालक मंडळाचा मुदतवाढ देणे संबंधीचा ठराव असावा. तसेच अर्ज मुदतीत सादर न करण्यामागील कारणे सुध्दा पत्रात नमूद करावीत. संस्थेने नमूद केलेल्या कारणांची मिमांसा करूनच संस्थेस मुदतवाढ देण्यात येईल. सदर मुदतवाढ तीन महिन्यांपूर्वीच असेल तसेच मुदतवाढ फक्त येणे रक्कमेसच असेल.
५. नवीन कर्ज मर्यादा/ नुतनीकरण ज्या बँकांना खरोखरच कर्जाची आवश्यकता आहे. अशा पात्र बँकांनाच मर्यादा मंजूर करण्यात येईल. ज्या बँकांच्या कारभारात गंभीर दोष आहेत त्या दोषांची संपूर्ण छाननी करून कर्ज मागणी अर्जावर विचार करण्यात येईल.

